

Perpetuum Immobile

Dypt inne i fjellet syntes jeg høre en rytmisk hamring som ble borte og startet på igjen. Flere ganger. Lyden drev med vinden, men jeg mente etter en tid å kunne bestemme retningen der hamringen kom fra. Jeg bestemte meg for å undersøke saken. Etter noe virring og lytting kom jeg over en liten åskam bestående av bare stein. I enden av ura satt en fyr på huk. Det var derfra lyden kom.

Fyren drev på og slo et hull i fjellet med en liten slegge og en meisel. Rundt ham lå det forskjellig utstyr; en rull tjukk wire, en pose mørtel, et lite plastkar, en stor klippetang, skiftenekkel, meterstokk, målebånd, poser med diverse metallobjekter, armeringsjern, baufil, en stor sekk, notisbok, en liten mureskje, fotografiapparat, fotostativ, tørkerull, termos og en flaske med vann. Fyren tok en pause i hamringen, gravde ut steinstøv fra hullet sitt med en liten skje og fylte oppi litt vann fra flasken. Før han tok til å meisle igjen, kremtet jeg og hilste.

Fyren reiste seg, bukket lett og kom meg i møte og håndhilste. Litt høytidelig, tenkte jeg. ”God dag, du sitter her og meisler så det kan høres milevis omkring”. Fyren nikket, men sa ingenting. ”Hva skal du gjøre med det hullet du meisler ut” spurte jeg. Fyren rotet rundt i den digre anorakken han hadde på seg. Han dro omsider fram en bunke papirer, bladde litt i dem og rakte meg et håndskrevet ark.

”Perpetuum Immobile vil bli en permanent installasjon, støpt og spent fast i grunnfjellet, plassert i en udramatisk og ”uberørt” høyfjellsnatur. ”Endeløse” vidder i alle retninger er det viktigste karaktertrekk ved landskapet. Konstruksjonen utføres i syrefast, herdet og rustfritt stål av ypperste kvalitet. Konstruksjonen – Perpetuum Immobile - har en svak pyramidal form, er ca. ett hundre og femti centimeter høy og ender på toppen i en likesidet trekant med sider på ca. tretti centimeter. Konstruksjonen står på tre ben. Disse har avstivning seg imellom nærmest fjellet. Hele konstruksjonen sveises sammen av trettifem millimeter tykke, runde stålstenger. Jeg vil meisle ut hullet i fjellet til å bli ca. fem til syv centimeter bredt og ca. tjue til tretti centimeter dypt. Konstruksjonen festes gjennom en seksten millimeter syrefast stålwire som boltes og kiles fast og støpes fast i det utmeislete hullet, slik at wiren forsvinner inn i fjellet. Wiren festes på toppen av konstruksjonen til en syv centimeter tykk sylinder som blir liggende på tvers å hvile på to av konstruksjonens tre kanter. Denne sylindere vil ha et grunt spor på midten for wiren og to forsiktige fuger tilpasset trekanten den hviler på. Wiren kuttes på midten og til endene monteres det en strekkfisk som strammes maksimalt, slik at Perpetuum Immobile holdes urokkelig fast til fjellet”.

”Dette var jo informativt og greit” sa jeg, ”men hvorfor vil du montere denne konstruksjonen her på fjellet”. Den Stumme bladde videre i papirene sine og gav meg flere ark med tekster på. Han nikket vennlig og satte seg makelig til rette på en stor stein, det var tydelig at han ville ta en pause i arbeidet. Jeg så på tekstene, de var ikke håndskrevne som på det første arket, de virket mer som å være kopier fra en artikkel eller en bok.

”I åpne snaufjellsområder skjer vår orientering på en spesiell måte. Den foregår gjennom at oppmerksomheten vandrer fra store felt og linjer til mindre formasjoner og detaljer og tilbake igjen, i en vedvarende ustabilitet. Og orienteringen er ikke primært retningsorientert, følelsen for stablende og nedbrytende krefter som gravitasjon og erupsjon, vind og vann, varme og kulde inngår i denne orienteringen. Slike høyfjellsområder er abstrakte inn mot en geometrisk abstraksjon, men i ennå sterkere grad inn mot en abstraksjon av krefter”.

Jeg fant fram det neste arket.

”Den indre bevegelsen artikuleres gjennom konstruksjonen av en linje, konkret utført med wire og strekkfisk, men med en utførelse som rendyrker linjens abstrakte, perfekt regelmessige karakter, Linjen benyttes som et slags vektorsum for et sett med indre krefter som balanseres mot andre, spesielt objektets form og gravitasjon”.

Det tredje arket bar markante skygger rundt teksten, det var tydelig at disse tekstene var kopier et steds fra.

”Metoden kan betegnes som antydende kartlegging fordi arbeidet består i å overskue, å bestemme punkter og å strekke linjer. Linjene blir redskaper for avdekking av et virkelighetsplan som lar seg formidle på et abstrakt, kodet nivå, akkurat som kartet formidler for eksempel topografi eller avstander. Bevegelsen fra imitasjon til kartlegging har erkjennelsen av eller interessen for flere plan som en forutsetning, men denne bevegelsen uttrykker også et sprang. Den kan best forstås som et eksistensielt brudd eller forskyvning”.

”Dette blir nok enda klarere for meg når konstruksjonen din står ferdig montert”, sa jeg etter å ha lest gjennom de tre tekstene en gang til, ”når går det an å betrakte Perpetuum Immobile i all sin urørlighet”. Den Stumme viste tre fingre i været. ”Uker”, han ristet på hodet, ”månader”, han nikket. ”Det gleder jeg meg til å se” sa jeg, ”jeg går over fjellet her iblant og fra nå av vil jeg legge om ruta litt og se til konstruksjonen din”. Jeg reiste meg for å ta avskjed, men Den Stumme hadde at ark til jeg skulle lese, dette var håndskrevet som det første.

”Menneskene har alltid satt spor etter seg i landskapet. Grunnen har vært jakt, ferdsel, tråkk etter buskap til og fra seter, overnattingsplasser eller religiøse handlinger. Helleristninger og fangstanlegg finner vi enda rester fra mange steder. Sporene etter forfedrene våre er uproblematisk for oss, de hører hjemme i fjellet og vi ser på dem som et bindeledd både til forståelse av våre omgivelser og vår forhistorie. Vi verdsetter dem, tar vare på dem og vi oppsøker dem med ærbødighet og respekt”.

Jeg bukket og leverte tilbake arket til Den Stumme. Vi tok farvel og jeg la på vei hjem, over fjellet, over myrene, gjennom skogen og ned i dalen.

Vinteren hadde begynt, det var kommet litt snø, det var kaldt og stjerneklart. Jeg hadde ligget ute en natt og neste natt var i emning. Jeg var på vei til der konstruksjonen til Den Stumme nå kanskje var montert.

Perpetuum Immobile stod bom fast og skinte i lyset fra stjernene. Ved siden av stod Den Stumme og holdt fast i konstruksjonen sin med den ene hånden. Han var godt kledd mot kulda, vadmelsbukser, lue, ullfrakk og tjukke votter. Et skjerf var tullet rundt halsen og ansiktet hans slik at bare øynene var til å se. Vi hilste og jeg tok et solid tak med begge hender i konstruksjonen og forsøkte å bevege på den. Den var urokkelig. ”Perpetuum Mobile er forestillingen om den evige bevegelsen, så dette må være forestillingen om den evige stillstand” sa jeg, og til min overraskelse svarte Den Stumme, lavmelt, men tydelig. ”Det er riktig. For enhver forestilling må det finnes en motforestilling. Om Perpetuum Immobile er en motforestilling så er den nærmere en virkelig forestilling enn Perpetuum Mobile er det. Perpetuum Immobile hindrer verden i å falle fra hverandre, den står stille og arbeider uten stans, uten å oppnå noe som helst. Omtrent som å løfte seg selv etter håret”. Dette var et litt

underlig bilde syntes jeg, jeg husket at fyren var nesten uten hår på hodet. Han fortsatte. ”Jeg har tidligere hatt store problemer med å dvele lenge ved universets uendelighet. Nå kan jeg nyte stjernene så lenge jeg måtte ønske”. Fyren lente hodet bakover og så ut til å fortape seg i den gnistrende klare stjernehimmelen.